

Historien om en Havekoloni

1. Afsnit – Fremmede kommer til "byen"

(Foreningen sommeren 2016)

(Foreningen sommeren 1954)

Forhistorien.

Et jordlod for at overleve.

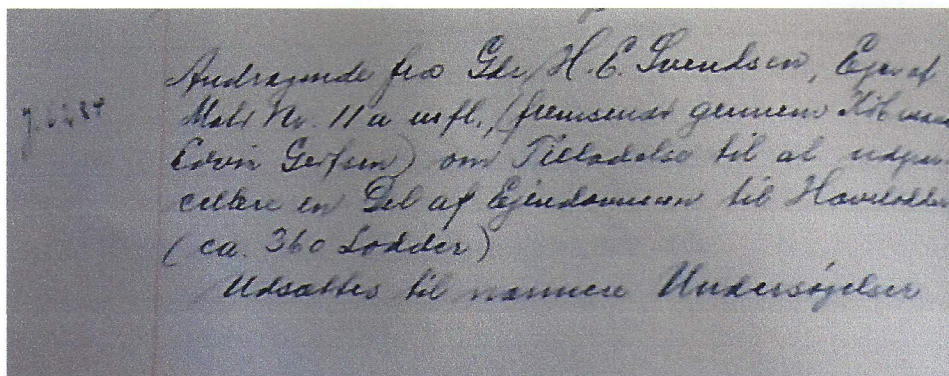
Under og i årene efter 2. Verdenskrig var kolonihavers frugt og grønt nærmest livsnødvendige for mange københavnske familier. Dette kunne aflæses i en næsten eksplosiv stigning i antallet af kolonihaver fra krigens start til slutning, hvor "Kolonihaveforbundet for Danmark" havde en stigning i haver fra knap 40.000 til over 60.000. Efter krigen blev mere end 2000 kolonihaver i Københavns udkant inddraget til boligbyggeri og i 1946 var situationen så alvorlig, at man begyndte at tale om, at "Dødsklokken" var ved at falde i slag for de "almindelige" familiers så populære kolonihaver. Dette affødte et pres fra politikerne på "tinge" overfor de københavnske omegnskommuner for at anlægge nye kolonihaver i byens lidt fjernere udkant. Der skulle tænkes nye tanker og førende havearkitekter fremlagde deres tanke omkring kolonihavelandskaber, ligesom "Kolonihaveforbundet for Danmark" opdyrkede de politiske cirkler.

En ny havekoloni bliver til i Store Magleby

Om det var disse politiske henstillinger, der var årsagen til at gårdejer Hans Edvard Svendsen i sommeren 1946, overfor sin gode ven købmand Edwin Geertsen, luftede tanken om at udstykke en del af sine marker langs Kirkevej til kolonihaver, vides ikke med bestemthed. Der er dog en vis sandsynlighed for, at det var det, der var årsagen til, at Sognerådet i Store Magleby ikke umiddelbart afviste ideen om en haveforening, da det 13. august 1946 gik i gang med at behandle et andragende fra købmand Geertsen, som på gårdejerens vegne anmodede om tilladelse til at "udparcellere" en del af gårdejerens matrikler til ca. 360 havelodder.

Efter nogen debat, hvor der næppe har været udelt begejstring blandt sognerådsmedlemmerne, besluttede sognerådsformand Crilles Gjertsen at udsætte den videre behandling af denne vanskelige sag til et senere ekstraordinært møde for herved at give kommunens arkitekt Grønning lejlighed til nærmere at undersøge sagen. De omkring 2000 borgerne i Store Magleby, der hørte om de nye tanker, var med sikkerhed også delte i deres holdning til at få måske op til 1000 sommertilflyttere fra København.

For hvad ville det blive for et "klondike" midt på landevejen mellem Store Magleby og Dragør? Og hvad nu hvis københavnernes tog fast ophold ud på marken?

7. 1947
Andragende fra Hr. H. C. Svendsen, Ejers
Mark No. 11 u. uft. (Svendsens gamle Mark
Ejers Geertsen) om Tilladelse til at udsty-
kke en Del af Ejendommen til Havelodder
(ca. 300 Lodder)
Udsattes til nærmere Undersøgelse

Uddrag fra Forhandlingsprotokol fra Sognerådsmøde 13. august 1946

Det ekstraordinære sognerådsmøde fandt sted 4. oktober 1946, hvor sognerådsformanden forelagde den særlige sag og oplyste, at der var indhentet oplysninger fra flere omegnskommuner om spørgsmålet. Arkitekt Grønning redegjorde med begejstring for de modtagne oplysninger og forelagde sognerådets medlemmer et forslag til betingelser for en sådan udstykning som sognerådet efter nogen drøftelse godkendte med enkelte ændringer. Forslaget blev henvist til 2. behandling på et kommende ordinært sognerådsmøde.

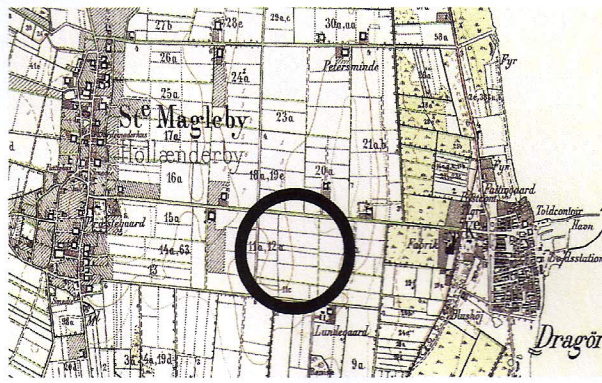
2. behandlingen af gårdejerens andragende om udstykning af udlodning af ca. 25 td. mark til jordlodder fandt tirsdag 8. oktober 1946. Det kan i forhandlingsprotokollen fra mødet læses, at Svendsens ønske om tilladelse til at anlægge en kolonihave blev vedtaget dog således, at der kun blev givet tilladelse for 20 år. Samtidig blev det forlangt, at betingelserne for brugen af jorden skulle tinglyses i en Deklaration med nærmere fastsat indhold, som skulle yderligere forhandles af kommunens forvaltning med ejeren.

14. januar 1947 forelagde arkitekt Grønning en første plan over havelodderne for sognerådet. Planen blev godkendt med enkelte bemærkninger omkring bygningsafstande. Samtidig blev der givet en midlertidig tilladelse til at kolonihavens veje kunne udmunde i Kirkevej, hvor der for ejerens regning skulle anlægges og vedligeholdes overførsler over grøften.

Den endelige deklaration med udstykningsplan for 381 jordlodder er dateret 15. februar 1947 og tinglyst 17. februar 1947. Deklarationen og udstykningsplanen forelægges for sognerådets godkendelse af arkitekt Grønning tirsdag 11. marts 1947, hvor den godkendes. Med sognerådets endelige godkendelse kunne gårdejer Svendsen og vennen købmand Geertsen så gå i gang med at realisere deres vision om en havekoloni på marken ved landevejen midt mellem Store Magleby og Dragør.

Fremmede kommer til byen

Det var her på gårdejer Svendsens mark, på landevejen mellem Store Magleby og Dragør op mod Lundevej, at de første kolonister i foråret 1947 gik i gang med at opdyrke deres lejede jordlodder.

Udlejningen påbegyndes fra markens sydøstlige hjørne fra jordlod 355 – nuværende gang H op mod Lundestien. Lundestien hed på daværende tid Lundevvej og nærmeste nabo til de nye kolonister, var gårdejerfamilien på Lundegården som fra starten hjalp nybyggerne.

Axel Traasdal lejede som en af de første fra 1. juni 1947 jordlod 365 for en årlig leje af 85,50 kr. Det fremgik af lejeaftalen at lejemålet var uopsigeligt fra udlejerens side til 1. april 1967 og at lejeren var pligtig at være medlem af den haveforening. Denne skulle dannes så snart der var udlejet 25 havelodder. Lejeren var endvidere pligtig at underkaste sig de for den kommende forening til enhver tid gældende bestemmelser, herunder at betale de kontingenter og eventuelt andre ydelser som foreningen måtte pålægge sine medlemmer.

365

Genpart

Lejekontrakt

Undertegnede Gaardejer H. E. Svendsen udlejer herved til

Hr. Axel Traasdal bop. Ribekevej 36

en Havelod betegnet med Nr. 365 paa den Lejeren foreviste Plan over min Ejendom Matr. Nr. 11 a, 11 c, 11 au og 12 a Store Magleby.

Den aarlige Leje udgør Kr. 85,50 Ved Kontraktens Underskrift betales 3 Maaneders Leje, og derefter betales 1 Maaneders Leje den 1ste i hver Maaned, første Gang ved Lejemaalets Begyndelse den 1/6 1947, saaledes at Lejeren altid har forudbetalt for mindst tre Maaneders. Ejeren forbeholder sig en Forhøjelse af Lejen i Forhold til Detailpristallets Stigning, dog saaledes at Forhøjelsen kun finder Sted for hver 10 Points, Pristallet maatte stige udover Pristallet i Juli 1947. Paalægges der efter Lejemaalets Indgaaelse Ejendommen foregaaende Skatter eller Afgifter til det offentlige, kan disse paalignes Lejerne pro rata.

Ved Lejemaalets Indgaaelse betaler Lejeren et Depositum stort Kr. 10,—. Dette Depositum tjener til Sikkerhed for, at Lejerne opfylder deres Forpligtelser overfor Ejeren, og tillige Store Magleby Kommune til Sikkerhed for Oplydelsen af de Bestemmelser, som Kommunen maatte fastsætte i Anledning af Udlejningen. Depositummet indbetales af Ejeren i Amagerbanken paa spærret Konto tilligemed de af de øvrige Lejere tilhørende Deposita, og denne Konto skal kun opgøres med Samtykke fra Lejeren og Store Magleby Kommune. Saafremt det samlede Depositumbeløb formindskes derved, at der anvendes Beløb heraf til Imødegaaelse af Store Magleby Kommunes eventuelle Erstatningskrav, er Lejerne forpligtede til inden en Maaned at bringe Sikkerhedsbeløbet op til dets oprindelige Størrelse. Eventuel Rente af den samlede Sikkerhed tilskrives denne. Depositum + Renter tilhører Lejerne og udbetales til de Personer, som naar Lejemaalet vedrørende hele Foreningen ophører, er Medlemmer af denne.

Lejeren er pligtig at være Medlem af en Haveforening, der dannes saasnart 25 Havelodder er udlejet. Han er pligtig at underkaste sig de for Foreningen til enhver Tid gældende Bestemmelser, herunder at betale de Kontingenter og eventuelle andre Ydelser, som Foreningen paa lovlig Maade maatte paalægge sine Medlemmer. Naar Foreningen er dannet, indbetales den maanedlige Leje til Foreningen, som derefter afregner til Ejeren. Der oprettes mellem Foreningen og Ejeren en Hovedkontrakt vedrørende det samlede udlejede Areal. Hovedkontrakten, som affattes i Overensstemmelse med Lejekontrakterne vedrørende de enkelte Havelodder, vil indeholde Bestemmelse om, at Foreningen har Renholdelsespligt overfor det offentlige med Hensyn til de langs de lejede Arealer gaaende Veje.

Lejemaalet er fra Ejeren Side uopsigeligt indtil 1. April 1967, til hvilken Tid det ophører uden Opsigelse, saafremt der ikke maatte være indgaaet særlig Overenskomst om dets Fortsættelse. Lejeren kan skriftlig opsigte Lejemaalet med et halvt Aars Varsel til Ophør en 1ste April.

Saafremt Lejeren skulde misligholde nogen ham ifølge Kontrakten paalagt Forpligtelse, specielt ikke prompte betale Leje senest den 1ste i Maaned, kan Ejeren betragte Lejemaalet som ophævet og kan om fornødent begære Lejeren udsat af Havelodden, hvorhos Lejeren er pligtig at betale Leje for Tiden indtil det Tidspunkt, da han lovligt kunde have bragt Lejemaalet til Ophør ved Opsigelse.

Iøvrigt er Lejeren og Haveforeningen pligtige at overholde den Deklaration, som Udlejeren har udstedt til Store Magleby Kommune. Deklarationen er saalydende:

Det var som nævnt en hel bar mark, der mødte lejerne. Gangene som vi kender dem i dag, var fra starten blot hjulspor fra Svendsens traktor. Selv om udlejningen gik langsommere end både gårdejer Svendsen og Købmand Geertsen havde forventet, tilsluttede nye leje sig hele tiden gruppen af nybyggere. Nybyggerne var i forsommeren 1947 fuldt beskæftigede med at opdyrke marken og anlægge "nyttehaver". Det nye område har gennem den første sæson haft stor lighed med markområdet ved vores nuværende nyttehaver ved gang A. Givetvis dog nok med mere snorlige grøntsagsbede end vi i dag ser nede på "marken". Man hjalp hinanden og gårdejeren på Lundegården var flink til at hjælpe. Nybyggerne kunne således de første måneder hente vand fra Lundegårdens brønd.

I juni måned 1947 havde antallet af lejere nået det magiske tal 25. Det var derfor så tiden til at få etableret den haveforening som myndighederne og i øvrigt også gårdejer Svendsen havde betinget sig. Foreningen var den instans, som skulle sikre "ro og orden" på marken og ikke mindst den der skulle sikre at de fremmede ikke fandt anledning til at forblive boende i Store Magleby vinteren over.

Købmand Geertsen, der som tidligere nævnt stod for udlejningen af jordlodderne, indkaldte derfor, på vegne af gårdejer Svendsen, til stiftende generalforsamling på Strandhotellet søndag 22. juni 1947. Købmanden havde indbudt alle 27 lejere og alle mødte op ligesom der overraskende også mødte en repræsentant fra "Kolonihaveforbundet for Danmark". Forbundet gjorde på enkelte lejers vegne indsigelse mod størrelsen af lejen ligesom det blev fastholdt, at lejeaftaleteksten var i strid med de aftaler, der var truffet mellem Forbundet og Kommunen. Endvidere blev det fremført, at den forening som nu blev stiftet, skulle være pligtig at være medlem af Kolonihaveforbundet for Danmark. Lejerne der havde allieret sig med Forbundet måtte dog, efter en længere diskussion, tage til efterretning, at Forbundets krav blev afvist med stort flertal.

Herefter kunne mødet så afvikles som planlagt med valg af bestyrelse og formand. Bestyrelsen kom til at bestå af 7 medlemmer og som formand valgtes mejeriejer Ole Sørensen, som var lejer af jordlod nr. 357.

Den nye generalforsamling godkendte herefter enstemmigt et fremlagt forslag til vedtægter, ligesom generalforsamlingen ligeledes enstemmigt godkendte den foreliggende fælles hovedlejekontrakt med gårdejer Svendsen, som herefter blev underskrevet af hele bestyrelsen. Endelig blev kontingentet til den nye forening foreløbig sat til 1. kr. pr. måned.

Eftermiddagen på Strandhotellet sluttede med at den nyudnævnte formand udbragte et leve for foreningen. Der var nok ingen af de tilstedeværende der havde forestilling om at denne forening 22. juni 2017 skulle opleve sin 70 års fødselsdag.